

การบริหารการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจ เขต 1*
GUIDANCE MANAGEMENT OPPRTUNITY EXTENSION SCHOOL UNDER
THE JURISDICTION OF THE NAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

ปราโมทย์ แสนกล้า¹, สุภาพ ไชยทอง², จินดา ศรีญาณลักษณ์³ และ สกุล เกียรติจิรวิวัฒน์⁴

Pramot Saenkla¹, Supop Chaithong², Chinda Sriyanalugsana³ and Sakul Kiatjeeravirat⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹⁻⁴Western University, Thailand

Corresponding Author's Email: asiriporn1993@gmail.com

วันที่รับบทความ : 5 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 8 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 9 เมษายน 2568

Received 5 April 2025; Revised 8 April 2025; Accepted 9 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการคำนวณโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

Citation:

* ปราโมทย์ แสนกล้า, สุภาพ ไชยทอง, จินดา ศรีญาณลักษณ์ และ สกุล เกียรติจิรวิวัฒน์. (2568).

การบริหารการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(2), 736-749.

Pramot Saenkla, Supop Chaithong, Chinda Sriyanalugsana and Sakul Kiatjeeravirat. (2025). Guidance Management Opprtunity Extension School Under The Jurisdiction Of The Nan Primary Educational Service Area Office 1. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(2), 736-749.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 ในงานบริการงานแนะแนวทั้ง 5 บริการ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ บริการให้การปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการสำรวจ บริการสนเทศ และบริการติดตามผล 2) แนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 แยกเป็นรายด้าน ดังนี้ 2.1) บริการสำรวจเป็นรายบุคคล 2.2) บริการสนเทศ 2.3) บริการให้การปรึกษา 2.4) บริการจัดวางตัวบุคคล และ 2.5) บริการติดตามผล

คำสำคัญ: การบริการแนะแนว, การบริหาร, โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

This research has the following objectives: 1) study the essential needs and management guidelines for guidance services in opportunity expansion schools under the Office of Nan Primary Educational Service Area 1. 2) Study the management guidelines for guidance services in opportunity expansion schools under the Office of Nan Primary Educational Service Area 1. The sample used in the research was determined using Krejcie and Morgan's table, resulting in a total of 226 participants. The research instruments included: 1) questionnaires and 2) interviews. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results found that 1) The essential needs for the management of guidance services in opportunity expansion schools under the office of Nan primary educational service area 1, are at the highest level across all five guidance service areas. The areas with the highest average scores, in order, are: counseling services, assessment services, placement services, follow-up services, and information services. 2) Guidelines for managing the integrated guidance work of the school to expand opportunities under the jurisdiction of the Nan primary educational service area 1, divided into areas as follows: 2.1)

Individual Inventory Service 2.2) Information Service 2.3) Counseling Service 2.4) Placement Service And 2.5) Follow-up Service

Keywords: guidance services, management, opportunity expansion schools

บทนำ

ตามนโยบายการแนะแนวของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเยาวชน เพื่อให้มีสมรรถนะสำคัญ มีทักษะเพื่อการทำงานในโลกของงานศตวรรษที่ 21 คือ เรียนแล้วมีงานทำ ทำให้สถานศึกษาหลายแห่งได้แต่งตั้งครูที่มีวุฒิทางการศึกษาอื่น หรือสังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ให้ปฏิบัติหน้าที่ครูแนะแนว ดังนั้น ครูแนะแนวหรือผู้ให้บริการต้องเรียนรู้และฝึกฝนประสบการณ์ตามปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ และแนวคิดสำคัญในการให้บริการอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้รับบริการ หากขาดคุณสมบัติอาจก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้รับบริการได้ (อมรรัชญา ชินศรี และพระครูสุภัทรสีโลโสภณ. 2566) ซึ่งการปฏิบัติงานตาม 5 บริการแนะแนวในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) งานบริการสำรวจนักเรียน เป็นรายบุคคล 2) งานบริการสนเทศ 3) งานบริการให้คำปรึกษา 4) งานบริการจัดวางตัวบุคคล และ 5) งานบริการติดตามผล การแนะแนวเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ แต่ด้วยสถานศึกษามีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแนะแนวและจิตวิทยาโดยตรง ส่งผลให้การพัฒนาการแนะแนวเกิดช่องว่างและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการดูแลนักเรียน ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว สถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการแนะแนวในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานแนะแนว รวมถึงโรงเรียนควรมีการจัดอบรมทักษะการแนะแนวให้แก่ครู

จากบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 มีการบริหารงานแนะแนวที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และไม่ชัดเจน หลายโรงเรียน ไม่มีครูที่จบการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนวโดยเฉพาะ มีเพียงครูในวิชาเอกต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงาน ในส่วนงานแนะแนวส่งผลให้การบริหารงานแนะแนวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และจากข้อมูลจากสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 พบว่านักเรียนมีปัญหาในการออกกลางคัน ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัญหา ได้แก่ การสมรสก่อนวัยอันควรของผู้ปกครอง การมีบุตรก่อนวัยอันควร การอพยพย้าย ถิ่นฐานตาม

ผู้ปกครอง และการหาเลี้ยงครอบครัวของผู้ปกครอง ซึ่งอาจส่งผลต่อการศึกษาและความประพฤติของนักเรียน (ปณิตา บัวเจริญ, 2564)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะศึกษาการบริหาร การแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผน การและปรับปรุงระบบ การดำเนินงานแนะแนวให้เกิด ประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียน ขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การบริหารการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

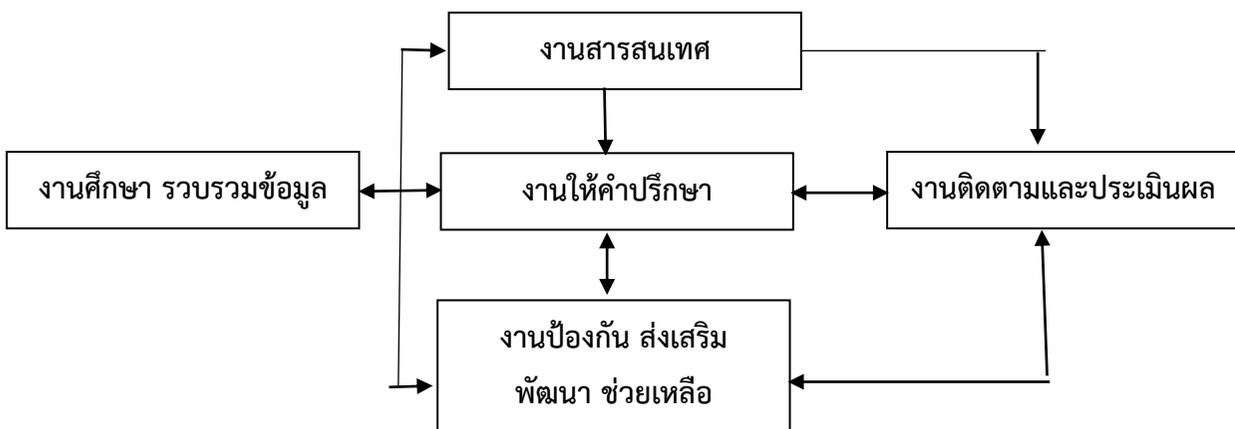
ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา น่าน เขต 1 ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ใน การการปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับ บทบาทในการบริหารงานแนะแนวนั้น จะยึดแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามกระบวนการบริหารงานของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators) หรือ AASA ซึ่งจำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการ วางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้น ด้านการประสานงาน และด้านการ ประเมินผล

งานแนะแนว หมายถึง งานแนะแนวทั้ง 5 บริการ คือ บริการศึกษาและรวบรวม ข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้การปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการ

ติดตามและประเมินผล โดยจัดให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านการเรียน หรือด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

ครูแนะแนว นับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีครูแนะแนวอย่างน้อย 1 คน อาจทำหน้าที่ร่วมกับครูประจำชั้น ซึ่งจะทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ปกครอง และให้การแนะแนว

ภาระงานในการแนะแนว กรมวิชาการ (2545:6) ได้กล่าวถึง ภาระงานในการแนะแนวว่าประกอบด้วยงาน 5 งานหลัก ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ภาระงานในการแนะแนว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 จำนวน 35 โรงเรียน จำนวนประชากร 540 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการคำนวณโดยใช้ตารางเครซีและ

มอร์แกน จำนวน 226 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบงานแนะแนว ครูผู้สอนและครูที่ปรึกษา จำนวน 226 คน โดยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริการการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาสมีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ/หรืองานแนะแนวดีเด่น ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริการการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อความต้องการจำเป็นของการบริการการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริการการบริการการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาสในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริการการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 แบ่งเป็น

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลตอนที่ 2 ประเด็น คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริการการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวจากต้นสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการผู้บริหารโรงเรียน และครู โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นาน เขต 1 จำนวน 226 คน ในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานงานกับสถานศึกษาด้วยตนเอง และแจ้งกำหนดวันในการปิดรับแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการสรุปผลการตอบแบบสอบถามและนำผลสรุปจากการตอบแบบสอบถามมาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารการบริการแนะแนว

3.4 ขอนหนังสือแนะนำตัวจากต้นสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ในการสัมภาษณ์ และรวบรวมแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นาน เขต 1

4.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 (แบบสอบถาม)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ต่อสภาพความต้องการจำเป็น ของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นาน เขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายของคะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในแต่ละข้อไว้ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความต้องการจำเป็นมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความต้องการจำเป็นบ้างบางส่วน

1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความต้องการจำเป็นน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ไม่ได้ความต้องการจำเป็น

วิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2 (สัมภาษณ์)

การสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานัน เขต 1 โดยสรุปเนื้อหาแยกเป็นรายด้าน เพื่อวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานัน เขต 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการบริหารการบริการแนะแนว ภาพรวมและรายด้าน

n = 226

การบริการแนะแนว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
บริการสำรวจ	4.58	.440	มากที่สุด
บริการสนทนา	4.57	.441	มากที่สุด
บริการให้การปรึกษา	4.60	.407	มากที่สุด
บริการจัดวางตัวบุคคล	4.59	.433	มากที่สุด
บริการติดตามผล	4.47	.437	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการบริหารการบริการแนะแนวภาพรวมรายด้าน พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 226 คน การบริการงานแนะแนวทั้ง 5 บริการ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านบริการให้การปรึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = .407) รองลงมาคือ ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .433) และด้านบริการสำรวจ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .440) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานัน เขต 1 แยกประเด็นการพิจารณาตามกระบวนการบริการแนะแนว 5 บริการ โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ดังนี้

2.1 บริการสำรวจเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) ด้านการวางแผนโรงเรียนควรมีการจัดประชุมเพื่อกำหนดโครงสร้างหน้าที่ชัดเจน จัดตั้งคณะทำงานและวางแผนการดำเนินงานด้านการบริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล ทั้งเรื่องการเรียนรู้ สุขภาพ และครอบครัว ด้านการดำเนินการ มีการจัดทำแบบฟอร์มสำหรับการเก็บข้อมูลเป็นรูปแบบเดียวกัน โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สำรวจข้อมูลและควรมีการส่งต่อข้อมูลให้กับครูในระดับชั้นต่อไป มีการลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน ประสานงานกับผู้ปกครอง สังเกตพฤติกรรมนักเรียน รวมถึง มีการนำเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันเข้ามาใช้ในการเก็บข้อมูลนักเรียน ด้านการติดตามและประเมินผล มีการข้อมูลเป็นรายบุคคลมาคัดกรอง เพื่อส่งเสริมและพัฒนา หรือป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนให้ถูกจุด ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ควรมีการกำหนดชั่วโมง PLC สำหรับครูที่ปรึกษาและครูผู้สอน เพื่อแลกเปลี่ยนและเสนอแนวคิดสำหรับการแก้ปัญหาการบริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคลร่วมกัน รวมถึงมีการใช้นวัตกรรม ICT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสำรวจข้อมูล

2.2 บริการสนเทศ (Information Service) ด้านการวางแผน โรงเรียนควรจัดการประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ด้านการบริการสนเทศ อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีการวางแผนจัดทำโครงการ ออกแบบกิจกรรม มีวางแผนจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ ชัดเจน ด้านการดำเนินการ ควรจัดให้ผู้เรียนได้รับข่าวสารด้านการศึกษา อาชีพ สังคม ด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง เท่าทันต่อเหตุการณ์ รวมถึง มีการเชิญศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน ปรชาษฐ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความสามารถในชุมชนเข้ามามีบทบาทในโรงเรียน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่นักเรียน และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ชุมชน และสังคม ด้านการติดตามและประเมินผล มีการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกัน ทั้งภายในองค์กร และภายนอกองค์กร มีการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้ ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล หรือประเมินความเร็วและความสะดวกในการให้บริการ ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา กำหนดชั่วโมง PLC ให้ชัดเจนในการสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนารูปแบบและวิธีการบริการสนเทศให้เป็นระบบ

2.3 บริการให้การปรึกษา (Counseling Service) ด้านการวางแผน โรงเรียนควรจัดประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ด้านการบริการให้คำปรึกษา อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ตามความจำเป็นเร่งด่วน โดยกำหนดปฏิทินการให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา ด้านการดำเนินการ มีการจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากร

ฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้ให้คำปรึกษา มีการจัดตั้งห้องอุ้มใจให้ครูและนักเรียนได้พบปะพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง และครูผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้มาใช้บริการให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย รวมถึง รู้จักการรักษาความลับของผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างดี ด้านการติดตามและประเมินผล มีการติดตามและประเมินผล การดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษาอย่างทันท่วงที เพราะถ้าปัญหาของผู้มารับบริการมีความซับซ้อนและยากเกินความสามารถของผู้ให้บริการจะต้องทำการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญต่อไป ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในทุกด้านกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก เพื่อการส่งต่อนักเรียนในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) ด้านการวางแผน โรงเรียนควรจัดการประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ด้านการบริการจัดวางตัวบุคคล โดยกำหนดเป็นปฏิทินของโรงเรียน กำหนดรูปแบบและจัดระดับความจำเป็นเร่งด่วนในการช่วยเหลือ เพื่อความเหมาะสมของการแก้ปัญหาตามสภาพปัญหาของนักเรียน ด้านการดำเนินการ โรงเรียนมีการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เหมาะสม มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพ ด้านการติดตามและประเมินผล มีการติดตามและประเมินผลในการดูแลช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนตามสภาพปัญหาของแต่ละบุคคล ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ครูผู้เกี่ยวข้องมีการสะท้อนผลและถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการวางตัวบุคคล

2.5 บริการติดตามผล (Follow-up Service) ด้านการวางแผน โรงเรียนควรจัดการประชุม เพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ ด้านการบริการติดตามผล อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ด้านการดำเนินการ โรงเรียนมีการดำเนินการสำรวจความต้องการเพิ่มเติมของนักเรียน จัดทำแบบฟอร์มติดตามผลที่มีโครงสร้างชัดเจน มีการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย รวมถึง มีการสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ด้านการติดตามและประเมินผล มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา มีการประเมินผลการแนะแนวที่ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนและครูสามารถประเมินผลการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิเคราะห์ผลการประเมินในระยะยาว ด้านการปรับปรุงแก้ไขและ

พัฒนา โรงเรียนมีการประชุม PLC ที่สม่ำเสมอ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการจัดตั้งกลุ่มอภิปรายอย่างเป็นทางการเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการอภิปราย เพื่อให้นักเรียนและครูสามารถแลกเปลี่ยนความคิดในประเด็นการแนะแนว ทั้ง 5 บริการได้ตลอดเวลา

อภิปรายผล

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองหาน เขต 1 ในงานบริการงานแนะแนวทั้ง 5 บริการ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ บริการให้การปรึกษา มีความต้องการจำเป็นในระดับมากที่สุด จาก 5 บริการ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับบริการให้การปรึกษา ตามด้วยบริการจัดวางตัวบุคคล บริการสำรวจ บริการสนเทศ และบริการติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับ ปณิตา บัวเจริญ (2564) วิจัยเรื่อง การบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานแนะแนวมีความจำเป็นต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาทั้ง 5 บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองหาน เขต 1 โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 บริการสำรวจเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) โรงเรียนควรจัดทำโครงสร้างหน้าที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรมีการส่งต่อข้อมูลให้กับครูในระดับชั้นต่อไป มีการลงเยี่ยมบ้านและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง มีการจัดเวลาสำหรับการแลกเปลี่ยนแนวคิดและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจข้อมูล รวมถึง มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสำรวจข้อมูล

2.2 บริการสนเทศ (Information Service) โรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อวางแผนกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ด้านการบริการสนเทศ การออกแบบกิจกรรมแนะแนว ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ รวมถึง มีการเชิญศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความสามารถในชุมชนเข้ามามีบทบาทในโรงเรียน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่นักเรียน และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของโรงเรียนชุมชนและสังคมกำหนดปฏิทินการติดตามและ

ประเมินผล และควรมีการสะท้อนผลร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนารูปแบบและวิธีการให้เป็นระบบ

2.3 บริการให้การปรึกษา (Counseling Service) โรงเรียนควรมีการวางแผนกระบวนการให้ความรู้และความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษา โดยมุ่งเน้นส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน มีการกำหนดแบบบันทึกการให้คำปรึกษาเป็นขั้นตอนเพื่อรวบรวมข้อมูลการให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบ ครูผู้เกี่ยวข้องควรมีการประเมินและติดตามผลเพื่อพัฒนารูปแบบและวิธีการให้คำปรึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2.4 บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) โรงเรียนควรจัดการประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ด้านการบริการจัดวางตัวบุคคล กำหนดรูปแบบและจัดระดับความจำเป็นเร่งด่วนในการให้ความช่วยเหลือ มีการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เหมาะสม รวมถึง ครูผู้เกี่ยวข้องควรมีการสะท้อนผลและถ่ายทอด องค์ความรู้ร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากร

2.5 บริการติดตามผล (Follow-up Service) โรงเรียนควรจัดการประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ ด้านการบริการติดตามผล มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อติดตามผล ในการประเมินผลและวิเคราะห์ผล มีการกำหนดตารางการประชุม PLC ที่สม่ำเสมอ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงไกร นครพงศ์ และสงวน อินทร์รักษ์. (2565) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนรัตราษฎร์บำรุง พบว่ารูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพควรใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อพัฒนารูปแบบการแนะแนวทั้ง 5 บริการ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารการบริการแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า 1) ด้านบริการสำรวจเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรจัดทำโครงสร้างหน้าที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรมีการส่งต่อข้อมูลให้กับครูในระดับชั้นต่อไป มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสำรวจข้อมูล 2) บริการสนเทศ ควรมีการประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ด้านการบริการสนเทศ รวมถึงการ

ออกแบบกิจกรรมแนะแนว 3) บริการให้การปรึกษา ควรมีการวางแผนกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษา โดยมุ่งเน้นส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ครูผู้เกี่ยวข้องควรมีการประเมินและติดตามผลเพื่อพัฒนารูปแบบและวิธีการให้คำปรึกษาให้ดียิ่งขึ้น 4) บริการจัดวางตัวบุคคล ควรจัดการประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ด้านการบริการจัดวางตัวบุคคล กำหนดรูปแบบและจัดระดับความจำเป็นเร่งด่วนในการให้ความช่วยเหลือ มีการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เหมาะสม 5) บริการติดตามผล ควรจัดการประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ ด้านการบริการติดตามผล มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อติดตามผล ในการประเมินผลและวิเคราะห์ผล

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางการบริหารการบริการแนะแนวไปปรับใช้ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง
2. ครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนว ครูที่ปรึกษาและครูผู้สอน ควรศึกษาการบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ และนำไปปรับใช้กับรายวิชาต่างๆ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำงานอื่น ๆ เช่น งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานปกครอง งานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มาบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร นครพงศ์ และสงวน อินทร์รักษ์. (2565). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณิตา บัวเจริญ. (2564). การบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2565*. เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- อมรรัชฎา ชินศรี และ พระครูสุภัทรสีลโสภณ. (2566). การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา. *วารสารนิสิตวัง*, 25(2), 141.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.
- Mujahid, I. (2021). Islamic orthodoxy-based character education: creating moderate Muslim in a modern pesantren in Indonesia. *Indonesian Journal of Islam and Muslim Societies*, 11(2), 185–212. <https://doi.org/10.18326/ijims.v11i2.185-212>.